

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdu a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **V. Q. N.**, zastoupen Mgr. Tomášem Císařem, advokátem se sídlem Vyšehradská 415/9, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 10. 2021, č. j. 1 Az 44/2020-57,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I.

Průběh dosavadního řízení

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 1. 9. 2020, č. j. OAM-357/ZA-ZA11-HA10-2020, shledal žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany nepřípustnou podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v relevantním znění (dále jen „zákon o azylu“), a řízení o udělení mezinárodní ochrany dle § 25 písm. i) zákona o azylu zastavil.

[2] Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce podal dne 11. 12. 2018 žádost o udělení mezinárodní ochrany v České republice. Tuto žádost odůvodnil tím, že si ve Vietnamu půjčil finanční prostředky, přičemž jeho věřitelé jej hledají a vyhrožují mu násilím. Žalovaný rozhodnutím ze dne 20. 3. 2019, č. j. OAM-354/LE-LE05-HA10-2018, žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani § 14b zákona o azylu neudělil. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Hradci Králové, který ji rozsudkem ze dne 15. 4. 2020, č. j. 32 Az 9/2019-34, zamítl. Kasační stížnost proti tomuto rozsudku žalobce nepodal.

[3] Dne 7. 7. 2020 podal žalobce opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany. V rámci poskytnutí údajů k důvodům této žádosti žalobce sdělil, že má v ČR rodinu, konkrétně (tehdy nezletilou) partnerku K. L. D., narozenou X, státní příslušnici V., s níž má dvojčata B. N. D. a M. T. D., obě narozená X, obě státní příslušnice V. Žalobcova partnerka i jejich nezletilé děti mají v ČR povolen trvalý pobyt a žijí v Trutnově. Žalobce uvedl, že děti jsou předčasně narozené a mají zdravotní problémy. Žalobce tedy musí své partnerce pomáhat. Jeho partnerka byla v té době nezletilá, proto je žalobce jako otec dětí jejich zákonným zástupcem. Žalobce též doručil žalovanému rodné listy obou dětí, na nichž je uveden jako jejich otec, a rovněž kopie pobytových karet obou dětí i partnerky.

[4] Žalovaný vyhodnotil tuto opakovanou žádost jako nepřípustnou. Konstatoval, že žalobce neuvádí nové motivy svého odchodu ze země původu ani neochoty vrátit se do Vietnamu, přičemž jeho cílem je legalizace pobytu v ČR. Co se týče skutečnosti, že žalobce má v ČR partnerku a nezletilé děti, žalovaný zdůraznil, že existence rodinných vazeb nemůže být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany v žádné z jejich forem. Žalobce měl v takovém případě využít instituty upravené v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Vzhledem k tomu, že žalobce neuvedl žádnou novou skutečnost, která by odůvodňovala opakované posouzení jeho žádosti, a taková skutečnost dle žalovaného nevyplývá ani ze zjištěných aktuálních informací o zemi původu, shledal žalovaný opakovanou žádost žalobce nepřípustnou ve smyslu § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu, a řízení o ní proto podle § 25 písm. i) téhož zákona zastavil.

[5] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného o zastavení řízení žalobou, kterou Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 18. 10. 2021, č. j. 1 Az 44/2020-57, zamítl. Městský soud konstatoval, že od doby ukončení řízení o první žádosti žalobce o mezinárodní ochranu došlo v životě žalobce ke změně spočívající v založení rodinného života s jeho (tehdy nezletilou) partnerkou, státní příslušnicí Vietnamu a v únoru 2020 se jim narodila dvojčata. Městský soud připustil, že se sice jedná o novou skutečnost, nikoliv však o novou skutečnost ve smyslu § 11a odst. 1 zákona o azylu. Městský soud k námitce žalobce, že jeho pouhým vycestováním z ČR by byl porušen čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (Úmluva) a měla by mu tak být udělena doplňková ochrana dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023, uvedl, že žalobce neprokázal, že by svůj soukromý a rodinný život nemohl vést v zemi původu. Žalobcova partnerka i jejich děti jsou státními příslušníky Vietnamu, přičemž žalobce neuvedl žádné relevantní skutečnosti, z nichž by bylo možné dovodit, že ČR je jedinou zemí, kde by mohli svůj soukromý a rodinný život realizovat. Žalobcovy úvahy ohledně toho, jaké důsledky by na nyní posuzovanou věc mělo udělení státního občanství jeho partnerce, označil městský soud za hypotetické. Městský soud připomněl, že žalobce rodinný život v ČR založil až v době, kdy již věděl o výsledku své první žádosti o mezinárodní ochranu a současně mu v té době hrozilo také správní vyhoštění. Žalobce nezdůvodnil, proč jsou jeho partnerka a děti odkázány výhradně na jeho pomoc, a rovněž nevysvětlil, jakým způsobem může žalobce svou rodinu zabezpečovat např. po finanční stránce, když na území ČR nemá jako žadatel o mezinárodní ochranu oprávnění legálně pracovat. Žalobce sice v žalobě uváděl, že jeho předčasně narozené děti mají zvýšenou potřebu zdravotní péče, ale nikdy nezmiňoval, že by tato péče nebyla pro jeho děti dostupná ve Vietnamu. O nedostupnosti zdravotní péče pro žalobcovy děti nesvědčí ani podklady o Vietnamu shromážděné žalovaným. Městský soud uzavřel, že případné vycestování žalobce nebude představovat

pokračování

nepřiměřený zásah do jeho soukromého či rodinného života. Městský soud neshledal důvodnou ani námitku porušení § 4 odst. 2 správního řádu či námitku nedostatečného zjištění skutkového stavu, pokud jde o obavy žalobce z pronásledování v zemi původu z důvodu jeho náboženského přesvědčení (křesťanství), neboť žalobce nic takového v řízení o první ani druhé žádosti netvrdil.

II.

Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[6] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost, v níž namítá, že podstatou nyní posuzované věci je otázka, zda byla jeho žádost ve smyslu § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu přípustná, tedy zda založení rodiny, včetně narození jeho dcer, představuje novou skutečnost ve smyslu § 11a odst. 1 téhož zákona. Městský soud se však namísto toho zabýval hodnocením jeho motivace k podání žádosti o mezinárodní ochranu, přičemž v této souvislosti se ztotožnil se závěrem žalovaného, že důvodem stěžovatelovy žádosti o udělení mezinárodní ochrany byla legalizace jeho pobytu. Stěžovatel poukázal na rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 5. 2018, č. j. OAM 543/VL-10-K01-R3-2006, kterým žalovaný podle stěžovatele v obdobném případě udělil žadateli doplňkovou ochranu podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, v tehdejší znění. Dle stěžovatele měl žalovaný i v nyní posuzované věci provést podrobné dokazování za účelem posouzení, zda je odjezd stěžovatelových dětí i jeho partnerky do země původu realizovatelný. Stěžovatel dále zdůraznil, že v průběhu řízení uváděl, že jeho partnerka má nabýt české státní občanství, přičemž též navrhoval její výslech. Jeho partnerka následně české státní občanství nabyla, čehož si měl být žalovaný vědom. Závěrem stěžovatel namítá, že městský soud měl prolomit zásadu vázanosti správního soudu skutkovým stavem v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí ve smyslu § 75 odst. 1 s. ř. s., jak vyžaduje čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepřpracované znění) (tzv. procedurální směrnice). Vzhledem k uvedenému stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek i rozhodnutí žalovaného zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti konstatoval, že žalobou napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem. Kasační stížnost obsahuje obdobné námitky jako žaloba, k níž se žalovaný již dostatečně vyjádřil. Stěžovatel neuvedl žádnou novou skutečnost, která by odůvodňovala opětovné posouzení důvodů odchodu ze země původu, resp. obav z návratu do země původu. Skutečnosti uváděné stěžovatelem ve správním řízení nelze považovat za azylově relevantní. Žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

III.

Opakovaná přerušení řízení

[8] Nejvyšší správní soud při projednávání věci zjistil, že usnesením ze dne 9. 11. 2022, č. j. 7 Azs 186/2022-19, byla rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu postoupena věc týkající se výkladu § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023. Sedmý senát zdejšího soudu shledal existenci dvou judikатурních linií k této otázce, pročež dle § 17 odst. 1 s. ř. s. předložil rozšířenému senátu následující otázku: „*Má být § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu vykládán tak, že rozporem vycestování cizince*

s mezinárodními závazky ČR (představujícím vážnou újmu, pro jejíž skutečné nebezpečí se podle odst. 1 téhož ustanovení udělí doplňková ochrana) jsou teprve takové případy nepřiměřeného zásahu do práv garantovaných čl. 8 Úmluvy (potažmo jiných individuálních práv plynoucích z mezinárodních závazků ČR), které jsou svou intenzitou obdobné zásahům do práv předvídaných § 14 odst. 2 písm. a) až c) zákona o azylu?“

[9] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že uvedená otázka může být významná i v nyní posuzované věci, proto podle § 48 odst. 3 písm. d) ve spojení s § 120 s. ř. s. usnesením ze dne 19. 12. 2022, č. j. 5 Azs 385/2021-38, přerušil řízení o kasační stížnosti, a to do doby rozhodnutí rozšířeného senátu.

[10] Rozšířený senát vydal usnesení ze dne 15. 2. 2024, č. j. 7 Azs 186/2022-48, publ. pod. č. 4589/2024 Sb. NSS (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná též na www.nssoud.cz), v němž uvádí: „Doplňkovou ochranu na základě § 14a odst. 2 písm. d) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023, bylo možné udělit i) cizinci, kterému by v případě jeho vycestování z České republiky hrozila ve státě jeho původu vážná újma, ii) která svou intenzitou nemusí dosahovat intenzity újmy předvídané v § 14a odst. 2 písm. a) až c) zákona o azylu a iii) s ohledem na hrozbu této vážné újmy by vycestování cizince znamenalo porušení mezinárodních závazků České republiky.“

[11] Nejvyšší správní soud proto s ohledem na odpadnutí překážky, resp. rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ve výše uvedené věci, usnesením ze dne 26. 2. 2024, č. j. 5 Azs 385/2021-47, v souladu s § 48 odst. 6 s. ř. s. vyslovil, že se v řízení o kasační stížnosti stěžovatele pokračuje.

[12] Krajský soud v Brně však následně usnesením ze dne 9. 5. 2024, č. j. 41 Az 46/2023-35, požádal Soudní dvůr Evropské unie o rozhodnutí o předběžné otázce ve smyslu čl. 267 Smlouvy o fungování Evropské unie, která zněla následovně: „Je třeba čl. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění), vykládat tak, že lze za příznivější normu pro určování osob, které mají nárok na doplňkovou ochranu, ve smyslu tohoto ustanovení považovat právní úpravu členského státu umožňující udělení doplňkové ochrany žadateli o mezinárodní ochranu i v případě reálné hrozby takového typu vážné újmy, který nezná čl. 15 dané směrnice a který spočívá v tom, že by vycestování žadatele o mezinárodní ochranu z členského státu bylo v rozporu s mezinárodními závazky daného členského státu, za předpokladu, že se zároveň tento rozpor s mezinárodními závazky členského státu vztahuje k situaci v zemi původu žadatele o mezinárodní ochranu?“

[13] Krajský soud tak učinil, neboť měl pochybnost o tom, zda bylo novým výkladem § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu vysloveným ve zmíněném usnesení rozšířeného senátu ze dne 15. 2. 2024, č. j. 7 Azs 186/2022-48, skutečně dosaženo jeho souladu s unijním právem. Podle názoru krajského soudu bylo třeba vyjasnit, zda unijní právo brání tomu, aby členský stát ve svém vnitrostátním právu zakotvil doplňkovou ochranu, jejíž udělení podmíní takovým typem vážné újmy, která není uvedena v čl. 15 písm. a) až c) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní

pokračování

ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepřacované znění) (dále jen „kvalifikační směrnice“), a která spočívá v rozporu vycestování cizince (žadatele) s mezinárodními závazky daného členského státu, případně v jakém rozsahu takové úpravy unijní právo brání a zda pro dosažení eurokonformního výkladu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu postačí, bude-li, jak to učinil rozšířený senát Nejvyššího správního soudu, použitelnost tohoto ustanovení zúžena na případy, kdy se rozpor s mezinárodními závazky členského státu vztahuje k situaci v zemi původu žadatele o mezinárodní ochranu, a nikoliv k situaci v hostitelském členském státu.

[14] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie o předložené předběžné otázce mohlo být relevantní i pro posouzení kasační stížnosti podané v nyní posuzované věci, neboť teprve na jeho základě mohlo být posouzeno, zda zužující výklad § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023, který přijal rozšířený senát, je skutečně výkladem eurokonformním a zda má tedy dostat přednost před širším výkladem zastávaným předchozí judikaturou správních soudů, který byl ve prospěch žadatelů o mezinárodní ochranu. Nejvyšší správní soud proto podle § 48 odst. 3 písm. d) ve spojení s § 120 s. ř. s. usnesením ze dne 24. 5. 2024, č. j. 5 Azs 385/2021-66, opětovně přerušil řízení o kasační stížnosti, a to do doby rozhodnutí Soudního dvora o uvedené předběžné otázce.

[15] Soudní dvůr vydal rozsudek ze dne 5. 6. 2025, *Nuratau*, C-349/24, ECLI:EU:C:2025:397, jímž ve věci rozhodl takto: „Článek 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby byla za příznivější normu, kterou lze zavést podle tohoto článku 3, považována vnitrostátní právní úprava, která stanoví, že se doplňková ochrana udělí státnímu příslušníkovi třetí země, který by byl v případě vycestování do země svého původu vystaven reálné hrozbě porušení práva na soukromý život z důvodu přerušení jeho vazeb na členský stát, který posuzuje žádost o mezinárodní ochranu.“

[16] S ohledem na odpadnutí překážky, tedy vydání rozhodnutí Soudního dvora k uvedené předběžné otázce, Nejvyšší správní soud v souladu s § 48 odst. 6 s. ř. s. v usnesení ze dne 9. 6. 2025, č. j. 5 Azs 385/2021-78, vyslovil, že se v řízení o kasační stížnosti stěžovatele pokračuje, přičemž poskytl účastníkům řízení možnost se k věci po rozhodnutí Soudního dvora vyjádřit. Této možnosti účastníci řízení nevyužili.

IV.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[17] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku městského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[18] S ohledem na skutečnost, že se jedná o věc, kterou před městským soudem rozhodoval samosoudce, se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[19] Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.*

[20] Vzhledem k tomu, že v této věci Nejvyšší správní soud rozhoduje po vydání citovaných rozhodnutí rozšířeného senátu tohoto soudu a Soudního dvora, shledal důvod přijatelnosti kasační stížnosti ad 1).

[21] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k posouzení kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí městského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl na základě zmiňovaných rozhodnutí rozšířeného senátu a Soudního dvora k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[22] Žalovaný posoudil opakovanou žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany jako nepřipustnou ve smyslu § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu, čímž byl dán důvod pro zastavení řízení o této žádosti.

[23] Dle § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu je žádost o udělení mezinárodní ochrany nepřipustná, podal-li cizinec opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany, kterou žalovaný posoudil jako nepřipustnou podle § 11a odst. 1 téhož zákona.

[24] Dle § 11a odst. 1 zákona o azylu, podal-li cizinec opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany, žalovaný nejprve posoudí přípustnost opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany, a to, zda cizinec uvedl nebo se objevily nové skutečnosti nebo zjištění, které a) nebyly bez vlastního zavinění cizince předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení a b) svědčí o tom, že by

pokračování

cizinec mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a zákona o azylu.

[25] V usnesení ze dne 27. 11. 2020, č. j. 5 Azs 110/2020-37, Nejvyšší správní soud k institutu opakované žádosti konstatoval: *„Koncept opakovaných žádostí zná právní úprava již poměrně dlouho, přičemž konsekventně vychází z toho, že je třeba, aby v daném případě existovaly „nové skutečnosti nebo zjištění“, které musí mít určitou přidanou hodnotu a kvalitu oproti předchozí žádosti o udělení mezinárodní ochrany; to respektuje též relevantní judikatura k opakovaným žádostem o mezinárodní ochranu – viz zejm. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009-65, který svůj závěr formuloval do právní věty: „Hlavním smyslem a účelem možnosti podat opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany je postihnout případy, kdy se objeví takové závažné skutečnosti, které by mohly ovlivnit hmotněprávní postavení žadatele a které nemohl uplatnit vlastní vinou během předchozího pravomocně ukončeného řízení. Při opakovaném podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany je proto nutno důsledně dbát na splnění těchto podmínek, které mají na straně jedné garantovat určitou přidanou hodnotu této nové žádosti, jež může vést k jinému rozhodnutí než u žádosti předchozí, a na straně druhé zajistit, aby nedocházelo k účelovému podávání opakovaných žádostí.“ V tomto rozsudku zdejší soud dále uvedl, že „zpravidla se přitom může jednat o takové skutečnosti, ke kterým došlo během času a jako takové lze připomenout zejména změnu situace v zemi původu nebo změnu poměrů ve vztahu k osobě žadatele, např. udělení azylu matce nezletilé žadatelky, jejíž žádost již byla pravomocně zamítnuta; k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 11. 2008, č. j. 9 Azs 14/2008-57.“*

[26] V posuzovaném případě již jednou pravomocně rozhodnuto bylo, a to tak, že mezinárodní ochrana se stěžovateli neuděluje. Porovnáním původní a opakované žádosti o mezinárodní ochranu lze konstatovat, že stěžovatel v opakované žádosti staví své důvody na skutečnosti, že v ČR založil se svou partnerkou rodinný život, přičemž se jim v únoru 2020 narodila dvojčata. Je tedy evidentní, že založení rodiny, včetně narození dcer, představuje novou skutečnost, kterou stěžovatel nemohl bez své viny uplatnit v první žádosti. Otázkou ovšem je, zda se jedná o skutečnost relevantní z hlediska jednotlivých důvodů pro udělení azylu či doplňkové ochrany.

[27] Stěžovatel namítá, že uvedená nová skutečnost je relevantní (a tedy zakládá přípustnost jeho opakované žádosti o mezinárodní ochranu) z hlediska § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023, jež dopadá i na věc stěžovatele a podle něhož se pro účely udělení doplňkové ochrany za vážnou újmu považovalo též, *„pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky“*. Je pravdou, že dřívější judikatura Nejvyššího správního soudu vycházela z toho, že nárok na doplňkovou ochranu podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu měl žadatel, v jehož případě existovaly důvodné obavy ze skutečného nebezpečí, že by nikoliv až dlouhodobější zákaz jeho pobytu na území ČR, ale již samotné jeho vycestování z tohoto území bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR, nejčastěji s respektováním práva na soukromý a rodinný život dle čl. 8 Úmluvy (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008-71, ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 Azs 7/2012-28, publ. pod č. 2836/2013 Sb. NSS, ze dne 18. 6. 2021, č. j. 5 Azs 162/2020-47, ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Azs 15/2013-35, či ze dne 7. 4. 2021, č. j. 7 Azs 248/2020-27). Nejvyšší správní soud přitom vycházel ve světle dosavadní judikatury Soudního dvora z toho, že ČR zavedla důvod doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu nad rámec a v rozporu

s unijním právem, zejména s čl. 3 kvalifikační směrnice, neboť toto ustanovení zákona o azylu směřovalo doplňkovou ochranu dle kvalifikační směrnice s výlučně vnitrostátním institutem, který neodpovídal logice mezinárodní ochrany (a nešlo tedy o příznivější normu slučitelnou s kvalifikační směrnicí, jež jsou členské státy oprávněny zavést dle čl. 3 kvalifikační směrnice), že však žalovaný ani správní soudy nebyli oprávněni v neprospěch žadatele o mezinárodní ochranu přiznat kvalifikační směrnici na úkor tohoto ustanovení přímý účinek, ale naopak byli povinni toto ustanovení ve prospěch žadatelů o mezinárodní ochranu v plném rozsahu aplikovat (např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 11. 2018, č. j. 5 Azs 201/2017-37, či rozsudky ze dne 18. 6. 2021, č. j. 5 Azs 162/2020-47, a ze dne 21. 1. 2022, č. j. 5 Azs 70/2020-103).

[28] Ve zmíněném usnesení ze dne 15. 2. 2024, č. j. 7 Azs 186/2022-48, ovšem rozšířený senát dovodil, že ačkoli český zákonodárce při vložení institutu doplňkové ochrany do zákona o azylu patrně mínil důvod pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu pojmout širěji, je možné (a tudíž nutné) toto ustanovení vyložit konformně s kvalifikační směrnicí, a to tak, že „*doplňkovou ochranu na základě § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu bylo v souladu s provedeným výkladem možné udělit v případech, kdy (i) by žadateli v případě jeho vycestování z ČR hrozila v jeho státě původu vážná újma, přičemž (ii) její intenzita nemusela dosahovat intenzity uvedené v § 14a odst. 2 písm. a) až c) zákona o azylu a (iii) s ohledem na hrozbu této vážné újmy by vycestování cizince znamenalo porušení mezinárodních závazků ČR.*“ (důraz doplněn). Doplňková ochrana dle § 14a zákona o azylu totiž dle rozšířeného senátu „*míří na tzv. extraterritoriální situace, tj. na ochranu před újmou hrozící ve státě původu a následným pobytem v takovém státě, nikoli před újmou hrozící v hostitelském státě*“, čímž má být podle rozšířeného senátu zajištěno, že dané ustanovení bude možné podřadit pod zmiňovaný čl. 3 kvalifikační směrnice. Rozšířený senát tedy dospěl k závěru, že tuto formu doplňkové ochrany lze udělit žadateli, u něhož by skutečné nebezpečí vážné újmy v podobě rozporu s mezinárodními závazky České republiky hrozilo ve státě jeho původu. Tento zužující výklad rozšířeného senátu tak vyjímá z dosahu tohoto zákonného ustanovení mj. případný rozpor se závazkem ČR respektovat právo žadatele na osobní a rodinný život dle čl. 8 Úmluvy, k němuž by došlo tím, že by jeho vycestování představovalo nepřiměřený zásah do jeho osobních a rodinných vazeb, které si vytvořil na území ČR.

[29] Krajský soud v Brně nesouhlasil s rozšířeným senátem, že bylo jeho zužujícím výkladem skutečně dosaženo souladu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu s kvalifikační směrnicí a že bylo tudíž zapotřebí opustit dosavadní (výše popsany) širší výklad, jenž byl ve prospěch žadatelů o mezinárodní ochranu. Z tohoto důvodu krajský soud položil Soudnímu dvoru zmiňovanou předběžnou otázku. Soudní dvůr ovšem na tuto otázku krajského soudu ve svém rozsudku *Nuratau* vůbec neodpověděl, neboť si v bodech 23 až 26 tohoto rozsudku položenou otázku přeformuloval tak, že se týká slučitelnosti s kvalifikační směrnicí u takové právní úpravy, která za vážnou újmu považuje zásah do osobního a rodinného života žadatele v hostitelském členském státě, nikoliv v zemi původu. Na takto přeformulovanou otázku, která ovšem mezi českými správními soudy ani senáty Nejvyššího správního soudu vůbec nebyla sporná, Soudní dvůr v rozsudku *Nuratau* pochopitelně odpověděl, že, jak již bylo konstatováno, čl. 3 kvalifikační směrnice brání tomu, aby byla za příznivější normu, kterou lze zavést podle tohoto článku, považována vnitrostátní právní úprava, podle níž se doplňková ochrana udělí státnímu příslušníkovi třetí země, který by byl v případě vycestování do země svého původu vystaven reálné hrozbě porušení práva na soukromý

pokračování

život z důvodu přerušení jeho vazeb na členský stát, který posuzuje žádost o mezinárodní ochranu.

[30] Tento závěr Soudní dvůr zdůvodnil mj. tím, že „na udělení povolení k pobytu z důvodu, který nesouvisí se situací v zemi původu žadatele, je třeba nahlížet tak, že postrádá jakoukoli vazbu na logiku mezinárodní ochrany, takže členský stát nemůže na základě takového důvodu udělit doplňkovou ochranu ve smyslu směrnice 2011/95, aniž by porušil článek 3 této směrnice“. Soudní dvůr zároveň připomněl povinnost vnitrostátních soudů vykládat vnitrostátní právo eurokonformním způsobem, byť připustil, že tento výklad má podle jeho judikatury své meze: „Povinnost vnitrostátního soudu přiblížit k obsahu směrnice, pokud vykládá a používá relevantní pravidla svého vnitrostátního práva, je omezena obecnými právními zásadami, zejména zásadou právní jistoty a zásadou zákazu zpětné účinnosti, a nemůže sloužit jako základ pro výklad dotyčného vnitrostátního práva *contra legem* (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. července 2006, *Adeneler a další*, C-212/04, EU:C:2006:443, bod 110, a rozsudek ze dne 21. prosince 2023, *BMW Bank a další*, C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 222).“ Dále Soudní dvůr konstatoval: „V projednávaném případě z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že rozšířený senát Nejvyššího správního soudu vyložil v usnesení ze dne 15. února 2024 dotčené vnitrostátní ustanovení tak, že se týká výlučně hrozby porušení základních práv v souvislosti se situací v zemi původu žadatele. S výhradou ověření, která musí provést předkládající soud, se tedy jeví, že toto vnitrostátní ustanovení lze vykládat tak, aby bylo ve sporu v původním řízení dosaženo výsledku, který je v souladu s cílem sledovaným směrnicí 2011/95.“

[31] Soudní dvůr tedy nejenže odpovídal na něco jiného, než se ho Krajský soud v Brně tázal, ale navíc označil výklad rozšířeného senátu za eurokonformní, aniž by skutečně zdůvodnil, proč ho za eurokonformní považuje, ačkoliv to bylo právě to, co krajský soud (a nejen jeho) zajímalo. Nyní rozhodující senát Nejvyššího správního soudu má i nadále za to, že vztah vážné újmy dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu k zemi původu žadatele je nutnou, avšak zdaleka ne dostačující podmínkou toho, aby se tento institut týkal pouze situací, které mají dostatečnou vazbu na logiku mezinárodní ochrany, a bylo ho tedy možné podřadit pod čl. 3 kvalifikační směrnice. Na straně druhé musí ve věci rozhodující senát Nejvyššího správního soudu respektovat, že právní názor vyjádřený v citovaném usnesení rozšířeného senátu je pro něj závazný, a byť nesouhlasí s tím, jak se Soudní dvůr v rozsudku *Nuratau* vyhnul odpovědi na předběžnou otázku krajského soudu, musí také respektovat, že ani Soudní dvůr v tomto rovněž závazném rozsudku názor rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu nepřekonal. V tuto chvíli tedy nemá rozhodující senát Nejvyššího správního soudu jinou možnost než se v posuzované věci řídit právním názorem rozšířeného senátu.

[32] S ohledem na uvedené je nezbytné konstatovat, že stěžovatel si se svou partnerkou založil rodinný život v ČR, nikoliv v zemi původu, takže případná újma, která by mu jeho vycestováním vznikla na jeho právech na osobní a rodinný život a která by případně znamenala porušení závazků ČR vyplývajících z čl. 8 Úmluvy, by se primárně týkala jeho situace v ČR, nikoliv v zemi původu, a nemohla by tedy být považována za vážnou újmu dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, jak ho vyložil rozšířený senát. Z tohoto důvodu ani tato nová skutečnost, k níž došlo od rozhodnutí o první žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu, tedy počátek soužití s jeho partnerkou v ČR a narození jejich dcer, nemůže být relevantní z hlediska důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, a to ani

z hlediska důvodů pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023, a tedy nemůže zakládat přípustnost jeho opakované žádosti o mezinárodní ochranu ve smyslu § 10a odst. 1 písm. a) ve spojení s § 11a odst. 1 zákona o azylu. Na těchto závěrech s ohledem na popsany judikatorní obrat nemůže nic změnit ani odkaz stěžovatele na jiné rozhodnutí žalovaného, jímž byla dle tvrzení stěžovatele v obdobné věci žadateli doplňková ochrana dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu v minulosti udělena.

[33] Skutečnost, že stěžovatelův osobní a zejména rodinný život na území ČR nenaplňuje podle aktuálního stavu judikatury důvody pro udělení mezinárodní ochrany, bez dalšího neznamená, že není hoden vůbec žádné právní ochrany. V jednotlivých řízeních podle zákona o pobytu cizinců musí příslušné správní orgány zvažovat přiměřenost dopadů rozhodnutí, jež má být v takovém řízení přijato, do soukromého a rodinného života stěžovatele, a to i z hlediska nejlepšího zájmu jeho nezletilých dětí. Jak vyplývá mj. též z citovaných rozhodnutí rozšířeného senátu i Soudního dvora, uvedené musí platit pro případ, že se stěžovateli nepodaří jeho pobyt na území ČR legalizovat, rovněž o řízení o jeho návratu, tedy o řízení o správním vyhoštění či o uložení povinnosti opustit území ČR, resp. území členských států EU a některých dalších evropských zemí.

[34] Rovněž ke stěžovatelovu tvrzení, že jeho partnerka nabyla po vydání žalobou napadeného rozhodnutí české státní občanství, musí Nejvyšší správní soud konstatovat, že tato otázka by mohla mít relevanci v případném řízení o žádosti o udělení příslušného pobytového oprávnění podle zákona o pobytu cizinců, nikoliv však v řízení o opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

V.

Závěr a náklady řízení

[35] Nejvyšší správní soud, jsa vázán výše popsány závěry svého rozšířeného senátu, neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[36] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, měl by tedy vůči neúspěšnému stěžovateli právo na náhradu nákladů, které v řízení o kasační stížnosti důvodně vynaložil. Ze spisu však nevyplývá, že by mu v tomto řízení jakékoli náklady nad rámec běžné administrativní činnosti vznikly, proto mu soud jejich náhradu nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 30. června 2025

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu